

Ceský
tydeník

Založen
roku 1968

Naše rodina

47

Vychází 18. 11. 2009

Cena 27 Kč
Pro předplatitele 24 Kč

**Jak jsme prožívali
Listopad '89
Z DENÍKŮ ČTENÁŘEK**

**Co si myslí ti,
kteří se narodili
V ROCE 1989**

**Král smíchu
JAROSLAV
ŠTERCL**

Jan Vodňanský
**Totalitu jsem vždy nesnášel
– a ona nesnášela mne**

rozhovor
**JAN VODŇANSKÝ: JAK MI DUPOU
PRAVČÁČI...** 4

paměť
NA SKOK DO NERADOŠTNÝCH DOB 7

výjezd
LISTOPADOVÁ KRONIKA 8

šéna
DĚTI DEVĚTAMDESÁTÉHO ROKU 10

svět víry
NA MUČEDNÍKY SE NEZAPOMÍNÁ 12

kytura
VZPOMÍNKY NEJEN SAMETOVÉ 14

příloha
KLUB RECEPTŮ 15

kultura
OD PROROKA K MIKULÁŠOVI 19

portrét
JAROSLAV ŠTERCL 20

rodina od A do Z
ŠIKANA DĚTI Z VĚRČÍCH RODIN 21

starostky
TAJEMSTVÍ DÁMSKÉHO BUDOUIU 22

PROGRAM TV NDE
ROZMĚTKA A MĚLDA 22

zdraví
**ZDORIT SE JE NAŠE DRUHÁ
PŘIROZENOST** 23

u rodinné pletky
Z NABÍDKY BEZMAŠÉ KUCHYNĚ 24

nřava
DOBŘÍ ZPŘÁVA O ARTROZE 25

čtení
CLOVĚK NIKDY NEVÍ, CO HO ČEKÁ 26

křů a meč
FRANCOUZSKÁ VÝPRAVA 27

VELKÁ KŘÍŽOVKA O CENY 28

zábrady české historie
SVĚTICE JIMĚNEM LUDMILA (4) 29

Jan Vodňanský je už desítky let uznávaným zpěvákem, textářem a básníkem. Za minulého režimu se opakovaně potýkal se zázkazy, zažil i výjezdy šéna. Za nevoluce byl jedním z kulturních ústředníků. Pokud proto jemu si jej vybrali k rozhovoru do tohoto čísla.

AC se to zdá k nevíce, od 17. listopadu 1989 už letos uplyne dvacet let. Někteří z nás vyulák své deníčky a zarypominál, jaké to tehdy bylo. Já, jense se vycházejím pozdější mačkali v přívodech, vyvolilvali hecla a doufali, že brzy bude lépe...

Čelý svůj život už prožil ve svobodné zemi, mohly cestovat a říkat, co si myslí. Jak žijí, co ty chvilky v životě coudak a jaká jim z vyprávění případů komunistů tá debata? Vyzpovídali jsme děti devětaomdesátého roku – ty, které se tehdy narodily nebo ze svůj žvost udělili nevolucí.

Pošmurný měsíc

Studený, vychravý listopad opět zvučil do našich ulic. Letos přivítali takto jednu velmi významnou vzpomínku – na podobně pošmurné, ale přesto nádherné dny před dvaceti lety. Rok 1989 patří v našich dějinách k těm klíčovým. Dvacet let – co všechno to znamená? Pro mě třeba zvláštní způsob, že i já se stávám pamětníkem. Když se vracím do svých vzpomínek, bývalé základní školy, vybavují si spoustu detailů z oněch dnů, které mi připadají tak současně. A nechce se mi věřit, že už od nich mohlo uplynout tolik času... Zastírám čím dál víc rozpakům starším lidem, kvůli blesku dělné události jako něco stále živého. Kolik se toho v naší zemi změnilo? Hodně – nebo pořád ještě málo? Počke toho, z jakého úhlu pohledu se na to podíváme. Tehdy v listopadových dnech jsme drželi polnímačič, všechny nás lákala předava, že budeme moci do věci mluvit, že už o všem nebudou rozhodovat jenom „si nahole“, že každý z nás bude plněm svého života. Že už senecní budou na vedacích místech odborníci, a ne jenom stranici, že nebude taková korupce na úřadech... Mnohé se nám splnilo, ale všechno rozhodně ne. To se ani plně jenom v poznáčkách... Jáke – smetli dšit už se nemůžou říkat ve škole, co si myslí, a k cestovním nepotřebují dvířkový přístup. Je ale vždycky pravdou, že můžeme mluvit do toho, jak věci v tomhle státě budou fungovat? Hebylo to jen velké „amotiční madřem“, které nás k úmrtí představitelů vedlo? Kdozpochybovali o demokracii tak, že o každé důležitých věcí rozhodují ti nahole, aniž by se zřejmili o názor těch občanů? A o korupci a aféřích některých politiků nebo by se daly napsat stohy papíru, stejně tak jako o touze po penězích, po moci a po důstojnosti, které se u některých zřejmě nezastaví před námi? Mětrali by takové maláče – anebo uplňhodně význam – připomenutí našich původních ideálů nevolucí o. Nam všem, ale především těm výše postaveným... **Martina Opatková**

Neviditelné jubileum

„Co se stalo v listopadu 1989?“ opakujepomalu malý chlapec otáček Přemysla. Co si to jenom tá paměť učitelka vymýšlí za divné otázky. Co se to v tom roce, kdosi v hlubších minulosti, mohlo jenom stát... Pro tolik lidí je odpověď na podobnou otázku samozřejmá. Jenomže ne pro ty, kteří v oné době nežili... Pro ně se oves listopad nachází odesa řadu let předem, než se oni na tomto světě objevili. „Na, co to bylo, nevzpomenou si?“ naléhá paní učitelka. Žasne, jak někdo něco takového může nevědět. „Nebylo to to, jak odešli ti, co tady byli před tím, než jsem se narodil?“ říká chlapec. „Vš, jak se jmenovali?“ ptá se paní učitelka.

„Někdo od K?“ Niesne otěb. Je třeba počkat s tím, že se čas ustavně přehybue, a to, co bylo samostatné, zvolna marní. Bylo to tak v minulých pokoleních, proč by to mělo být jinak? Pro děti bývalo to, co bylo pro jejich rodiče žive, už dějepisnou látkou. Koneckonců, kolik dat, kolik informací, kolik letopočtů nazná ani paní učitelka. Kolik jich nemáš kdekdo. Těch letopočtů, které kdosi hýbaly osmým národem... Kolik lidí v Čechách by kapikládu malo mince když už ne deni, ve konem vyřymůli úkladnou wazbou Přemyslovců? A to byl tehdy zónik jednoho z nejmoocnětších nempřských panovníků, aniž ne představením jškem pro onaky národ. Kam lidová paměť sahala, Čechům přecis nikdy nevládli nádo jiný než Přemyslovcé. Ale zapomíná se, udělovi mizel v metrických vzpomínkách...

zamýšlení týdne

„Děti, kdo je to?“ soudruh inspektor ukázal jednou při inspekci v padavých letech žákům podobnou soudruha Stalina. Stal paní učitelka, která na to dednes vzpomíná, se tehdy vyklepně otvaka na měřici třídu. Z tohohle může být pěkný příběh... Jedna nuka se konečně zvedla. „Pan stavitel Kotáček“ pípil chlapec, a pyšně ukázal na obrázek generalizma Stalina. Je třeba počkat s tím, že se vzpomínky nespřívají. Měktere dřív některé pozná. Ale hodnoty spojené s letopočty a podobami času, se zapominat nemají. Hodnoty, které se mohou učit lidé od dětství. Ty, které zůstávají zřetelné, i když se přítomnost zvolna staví šlovní látkou. Jubilea bývalí Čechm neviditelná, hodnoty být nemají. Ale poznávat je byva o tolik složitější, než se naučit nějaký letopočet... **Martin Petříka**

U příležitosti výročí Listopadu 1989 jsme oslovili umělce, který se za komunistického režimu potýkal s těmi nejabsurdnějšími zákazy a který se později aktivně zúčastnil revoluce. Zpěvák, básník, textaře a herce **Jana Vodňanského**.

» Je známo, že jste to měl za minulého režimu těžké. Co na vás komunistům tak vadilo, v čem jste se tak vymykal?

sně – velké město na způsob Senátu Petěrburgu, přes rozbořené vlny zářila do tmy okna sociálních paláců. V ruce probíhaly poslední hektické přípravy na slavný ples, napětí, radost, ne očekávaní slíbení, filtry domů i lehké padákové uniolem. Že za pár týdnů skutečné příjedy, tedy příjedy s tankama, tomu věřit uprostřed prázdninové pohody jen málokdo!

JAN VODŇANSKÝ: Jak mi dupou pravičáci aneb Reakční píseň o králicích

a jakélním mezi hudbou a do-
sem, a také s improvizovanými
komentáři. Často jsem byl sám
zastoučen, že lidé si při našich
vystoupeních našli jinou tam,
kde jsem vůbec netušil, že je!
Když jsme v roce 1969 uvedli
program s úsměvnou satirou,
nemýšleli jsme to jako hejlo
proti režimu, ale byl to úryvek
z písně, kterou jsme napísali
asi pět let předtím, v pohodě
režimních 60. let. Posledně to
bylo s písní o 5 paškou v ruce
na šátek, dlouho jsem se na-
čítala – teď nečlověkem jsem si
přelstíval v jednom literárním čas-
opisu, že ten lakal prý měl být
režim, na jehož „chcípnutí“ jsem
se měl věřit. Jiný jsem třeba
povídal v improvizované před-
nášce o ÚRO větu: „U nás je často
zataženo, proto často nevíme,
co se děje nahoře, nad mraky“
– a následovala epizoda smíchu.
Často jsem našel, že se lidé začali
smát něčemu, co říkám, ale mně
to nedošlo. Pak se za mnou ozval
výbuch smíchu – to byl Skoumal
– a nepokud jsem to pochopi-
l já „Dobrou!“ jsem se jako
poslední a nemohl pokračovat.
Taková řečnická nesce.

» Jak to bylo s vaší alevenou
písníčkou o tom, že „přicházejí
maršálové“?

Písníčka Maršálové se mi zje-
vovala i s melodickou struktu-
rou asi čtrnáct dní předtím, než
v srpnu 1968 přišla sovětská
vojska. Prolistovala mně i do

» Co těhle písníčky tehdy říkali
ti naholal?

Brzy se jim doneslo, že publi-
kum v Činoherním klubu chytá
snadno zapamatovatelnou me-
lodii na první poslech a od dru-
hého refréna zpívá a náro o tom,
že maršálové nejen přicházejí,
ale i odcházejí! Režim Zdeňku
Redkyněmu se podobáte na-
tože tato atmosféra na jedné
z prvních repríz v červnu 1968.
Nadávno jeho záznam zařadili
do televizního seriálu Vypověď.

Maršálové ani píseň jak mi
dupou králici proto nesměly vy-
jít na naši první LP desce 5 úsmě-
vných písní. Na „králicky“ mezinám
vyšlo udání v novinách, že toto
soudruha nazývá „charakteri-

**Báseň Jana
Vodňanského
z listopadu 1989**

Kéto sat, divu režim,
Jde s námi / Mohou
Nov/Vost jako Vost,
Kadřijí sádk, to co znuť!

ním udávčem“. Místo toho, aby
své udání odeslal rovnou na ŠtB,
podařilo se do normalizačních no-
vín Tribuna a dokonce se ocet-
pal i s adresou. Úspěch písně u
diváků vysvětloval tím, že je
zplněna na melodii známé ma-
rišetraci písně Pím spalnění,
píseň krevné saty, ve které náři
a sovětské hrd nové dobyvoj! Du-
kaské průmysk. Ve skutečnosti
původní hudbu na můj text skla-
l Petr Skoumal a nikdy jsme ji jinak
nezpívali. V dalším čísle Tribuny
bylo skutečnosti uvedl právník
diváka, ale posledně si jako musel
mít ten ledový soudruh. Připustil,
že se v melodii mohli zmyšlet, ale
na nározu, že píseň je reakční
a protisovětská, trval. Textaře
to odvolával pro změnu mým

Foto: Jan Vodňanský (1989) / Český rozhovor, Jan Vodňanský

Proč bychom je nezmíatili nezmíatili
Proč bychom je nezmíatili nezmíatili
Když nám Leenc rozkaz dá, rozkaz dá
Když nám Leenc rozkaz dá, rozkaz dá
Když nám Leenc rozkaz dá
Když je rana zavčas dána
Perestrojku rozpoutá, rozpoutá
(vychováteň o persóně Serebriakovy
o Sabinovij Skoumal dne Proč bychom
je nezmíatili z rozrušitelové písně Proč si dáme)

tožem, ve kterém hráči „dupají v sevelnějch trojstupech a stovrech“. Čtenář se k tomu spíše jen „přiblíží“ si přiblíží. Konu tomu všemu došlo v redakci, která celý jeho příběh následně publikovala jako dílo pod pseudonymem. Jak dříve pravíte.

■ A mělo být hůl. Jednou si vás podala ŠtB... Jak to tehdy vypadalo?

Bylo to v červnu roku 1975. Měl jsem v pondělí večer hrát v divadle Ažděl vyprodané představení. V pátek mi volal z divadla, že někdo přišel a zabíral naše texty, a málem mě žádal, abych se v újmu dalších repríz šel v pondělí ráno zaplatit na ŠtB, co se děje. Tak jsem se v pondělí zmínil chytal, nů na úlice, a vtom zazvonil zvonek. Šel jsem tam a zjistil, že je pryč se mnou na něco zeptat. Odveštl mě do Bartolomějské a já ve své návil jsem šel do domu, že tam aspoň nemůžu jet trávnat. Oni to ale jako humor moc nebrali. Na Bartolomějské mě přivedli do takové strážnice, kde stálo několik stánek, stánek židkami a občasem Felice Edmunda. Dva členové ŠtB tam už na mě čekali. Jeden stál a jeden čytil, který vypadal jako pán z IV. cenové skupiny. Nejdříve mne slušně oslovovali „pane inženýre“ a mímě přezdívali „člověče“, abych podepsal přímě, až tak k deseti výslovnostem šlo, z nich podvozní republiky patřilo k těm ležím. Celkové jsem to odhadl asi tak na deset až patnáct let napřed. Aby vyvířil přezdívat, ukazoval mi celý štos udání. Někteří občané šlo občanů kousky hlásků předtěl.

■ Jak jste zareagoval?

Oni mi jsem velkou obvinění s tím, že na svých představeních byla vždy písmo svědčí, kteří měhou dosvědčit, co jsem tam doprovděl říkat. Ten starší soudruh – snad původně profesor – utrousil, že takové svědectví od osob mého typu je nejnejší. Prosemmal jsem, že pokud já mi známo, písmo svědčí nedokládá, než žádné občané ohledně písmo svědčí, a pak jsem ještě dodal, že jeho třídění svědčí mi odpovídá písmo svědčí 50. let. Následoval ostrý zpět, rázem bylo po „písmu svědčí“. Dálšíká písmo svědčí na můj obdiv... ale nedopadla. Jen několik centimetrů před cílem byla zachycena rukou toho mladšího „písmo svědčí“, který už věděl, že z toho by mohl mít státi souduhu problémy. Dotyčný mizel předešl k neformálnímu týdně. „Ty soudruhu, kolik ti bylo v 50. letech, co ty vš o té době“

PhDr. Ing. JAN VODNÁNSKÝ

Narodil se 19. června 1941 v Praze. Vystudoval v roce 1965 Strojní fakultu ČVUT a v roce 1973 Filozofickou fakultu UK. Roku 1983 podnikl svou první cestu, zároveň se seznámil se skladatelem Petrem Skoumallem, se kterým vytvořil autorskou a interpretáční dvojici V+S. Skoumal zhudebňoval jenovy texty. Vodnánský zpíval a komentoval na šestapadesáti v Luxoru a v Ředně, později mval „odborně“ vystupem u tabaku. To už V+S vystupovali v prvním celovečerním programu S čiměvem klavírem v pražském Smetanově klubu (1969), později i v divadle Ažděl. Během 70. let byla jejich činnost stále více omezoována, nejdříve neměl vystupovat v Praze, od roku 1981 už vůbec nikde. Teprve koncem 80. let se základy postupně uvolňovaly. Vodnánský mohl znovu vystupovat alespoň pro děti, kterým věnoval mnoho básní a písní. Od roku 1987 usadil už i nový klubový program pro dospělé s Přemyslem Balem. V roce 1988 obnovil programy s Petrem Skoumallem. Po revoluci opět vystupuje pro dospělé i pro děti a vydává knihy, např. Kampak chodí labuň. Svítte to slůvko nebo Cestová zvěstivost. Napsal románě paměti Zpívající memoary sreb Když archív zakuká. Předně také externě tvrdí písmo a filozofii hry na Fakultě humanitních studií UK. Jan Vodnánský je podruhé ženatý, z prvního manželství má syna Tomáše (1977).

Jan Vodnánský se v listopadu 1983 podnikl svou první cestu, zároveň se seznámil se skladatelem Petrem Skoumallem, se kterým vytvořil autorskou a interpretáční dvojici V+S. Skoumal zhudebňoval jenovy texty. Vodnánský zpíval a komentoval na šestapadesáti v Luxoru a v Ředně, později mval „odborně“ vystupem u tabaku. To už V+S vystupovali v prvním celovečerním programu S čiměvem klavírem v pražském Smetanově klubu (1969), později i v divadle Ažděl. Během 70. let byla jejich činnost stále více omezoována, nejdříve neměl vystupovat v Praze, od roku 1981 už vůbec nikde. Teprve koncem 80. let se základy postupně uvolňovaly. Vodnánský mohl znovu vystupovat alespoň pro děti, kterým věnoval mnoho básní a písní. Od roku 1987 usadil už i nový klubový program pro dospělé s Přemyslem Balem. V roce 1988 obnovil programy s Petrem Skoumallem. Po revoluci opět vystupuje pro dospělé i pro děti a vydává knihy, např. Kampak chodí labuň. Svítte to slůvko nebo Cestová zvěstivost. Napsal románě paměti Zpívající memoary sreb Když archív zakuká. Předně také externě tvrdí písmo a filozofii hry na Fakultě humanitních studií UK. Jan Vodnánský je podruhé ženatý, z prvního manželství má syna Tomáše (1977).

Jan Vodnánský se v listopadu 1983 podnikl svou první cestu, zároveň se seznámil se skladatelem Petrem Skoumallem, se kterým vytvořil autorskou a interpretáční dvojici V+S. Skoumal zhudebňoval jenovy texty. Vodnánský zpíval a komentoval na šestapadesáti v Luxoru a v Ředně, později mval „odborně“ vystupem u tabaku. To už V+S vystupovali v prvním celovečerním programu S čiměvem klavírem v pražském Smetanově klubu (1969), později i v divadle Ažděl. Během 70. let byla jejich činnost stále více omezoována, nejdříve neměl vystupovat v Praze, od roku 1981 už vůbec nikde. Teprve koncem 80. let se základy postupně uvolňovaly. Vodnánský mohl znovu vystupovat alespoň pro děti, kterým věnoval mnoho básní a písní. Od roku 1987 usadil už i nový klubový program pro dospělé s Přemyslem Balem. V roce 1988 obnovil programy s Petrem Skoumallem. Po revoluci opět vystupuje pro dospělé i pro děti a vydává knihy, např. Kampak chodí labuň. Svítte to slůvko nebo Cestová zvěstivost. Napsal románě paměti Zpívající memoary sreb Když archív zakuká. Předně také externě tvrdí písmo a filozofii hry na Fakultě humanitních studií UK. Jan Vodnánský je podruhé ženatý, z prvního manželství má syna Tomáše (1977).

Pak se situace poněkud uklidnila, jen má ještě pár hodin vybíral, abych měl rozum a nabízená ověřit předtím, jen podepsal. Oběmi. Pak přišel ještě jeden, sáček barové fragy s nepomádkou kofeín. Ten se mě snažil přímo sam u nich vyprovokovat k nějakému prokřáskání výpuku. Také mamě – tomu jsem dokonce navlečoval aniž bych kontak. Dával jsem se přes jeho pravé rameno na protáhlou aristokratickou šat Dvořákovu. Po pěti hodinách to vzdal a poslal mě... Petr Skoumal byl pak jako člen štábu zvěstivost a španělských románů, poněkud odlišným tím, že mi nabídl za celý ten výhled jen sklenku kořalky. Předtím jsem začal ostrým gubem a vidinu vychlazeného piva, pak nabídl, že za pivo dovedl. Nepadlo mě, zda by takový spousta, který vůbec nebyl odměněn prostředkem nátlaku nel vyčpěl, když děláka předtěl...

■ Poté, co jste podepsal Chartu 77, jste pak už neměli nikde hrát, že?

Jednou za rok jsme třeba mohli vystoupit v žánr klubu v Smetaně, ale neměli jsme za to dostat peníze, protože to by byl tenkrát čin, když jsme neměli agenturu. Tak nám dával jen dělnické bořičky s konzervami a komerční. Nikdy kolem roku 1979 jsme se ocitli v koloně „mrdinové žánry“ spolu s jinými folkovi a písníkáři, a mohl jsem hrát alespoň v mimozáložních studentkých a podnikových klubech. Dávala se nám agentura, která jinak provozovala spíše žánry, jako je dechovka, a nabídl se, že nás bude produkovat. Když se lidé dozvěděli, že náhodou někteří hrajeme, tak se tam pak hrnutí mělo i ony. Nikdy nezapamatu na koncert v klubu Vysoke škole velením v Brně. Tam jsme hráli někdy v roce 1992, byla to sklepní místnost

těsně nad chodníkem – a dodnes vím, jak tam chlapci tím okrem takhle své divky romou z ulice, protože dechne už to nešlo.

■ Pak ale přišel další zákaz...

Idyla neměla dlouhého trvání. V roce 1981 se to v souvislosti s vývojem v Polsku zase prudce změnilo. Zákeř „mrdinových žánrů“ byl zejména naplněn novin k XV. sjezdu KSČ. K tomu zase potřebovali udání z terbu jako podklad. V únoru jsme hráli v Olomouci v klubu podniků Farmakon. Hněd po vystoupení vpadli do šatny dva soudruzi a začali divky letající na zutogramy neomaleně vyhánět. Kupodivu to nebyl estabek, ale místní funkcionář inspektor písmo kulturu a s mím i mladší agni tajemník OV ŠST. Zatím inspektor nás utílečky káral za jectaje v textech, tajemník s mnohem přiměřenější slovní zásobou vyklíkoval různé výhrůžky. Nabízel se ještě asi ve stou žaku z maji „jinofykalní“ přednášky. Říkal jsem totiž na scéně, že „hroba se hroul na čemou čin“. Pak jsem ho navíc dorazil tím, že jsem to heřádu namaloval na tabuli jako kulatou. On se do té doby pozně domníval, že heřáby jsou jenom ty jejich – písmo, „tache kulata a ještě se hroul žánr inspektor z výšky vychlazeného měrně „maňova“ Skoumala tím, že měme v textech vulgaritu. Tady však „jinofykalní“ nastal. Sčetlky Petr pohotovost komentoval čládek odborné studie o funkci vulgaritu a Hůlka, kterou „kulturní“ inspektor nebral. Pak se sou-

drzí odporučníci a pak na nás udělali všemi směry.

■ Z čeho jste v době zikaru žil?

Někdo mi posadil žejzle možná být zvlněn na honorované besedy, které nemusejí zprostředkovat agentura. Záleželo jenom na pořadatelce, zda mě zatáhla mezi organizované občany. Ne kdyby se toho ovšem odvolal. Zase klamné kolečky kluby a některé celostátní vědecké pracovníky. Z nejodvážnějších pořadatelů uvádím tehdejšího studenta (a později školou brněnské univerzity Jiřího Zlatuška. A je to takto cítili mě „emigrace“ na Slovensku.

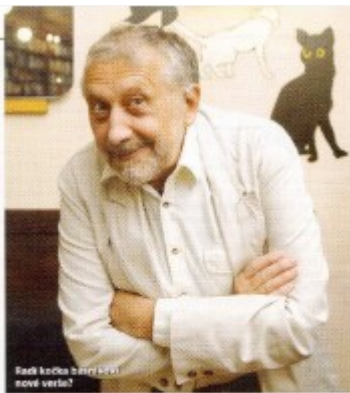
■ Tam jste tehdy bydlel?

Trvale nikoliv, jen jsem dojížděl a občas i veřejně vystupoval. Nejprve v klubu. Vypovědi byly zapsány v Žitavě díky neobjasněnému Ing. Janu Majerčíkovi, později s mladým soubojem Gurnagu, který si měl náležet v Bratislavě. Legaci bylo, že i když jsem měl Prahu totálně zakázanou, tak jednou za rok se tu vždy moje jméno objevilo na plakátech Domu slovenské kultury v sestavě hostujícího Gurnagu. Tento stav trval až do roku 1967, když už i do Prahy dorazila převratníka a mně opět povolili veřejně vystupování, ale zatím jen pro publikum do patřičné let. Někteří odvážnější soudruzi

patrně usoudili, že když budu zpívat písničky o bobrově, pýšících, koččáckých a pohádkových postavách, tak se nic ztrápeno nestane. Taky si asi posbírali udělat nějaké ařiti pro budoucnost.

■ V posledních letech před revolucí už jste ale nehrál jenom pro děti?

Poradatelé se launovité přestávali bát, tak jsem začal vystupovat i pro dospělé. Tehdy ne se Skoumalcem, ale s Přemyslem Rutenem, který našel program také nehrával. Z toho, že hojrně na umělcovu úroveň vytrádně na program pro děti, dokonce udělal úvodní vřep našeho nového programu pro dospělé. Nazval jsem jej totiž „Výchovný koncert“ a přemýšl po první písničce připravoval diváky na můj příchod slovy: „Teď přijde na scénu Jan Vodkaniš, který je považován pouze do patřičné let, a já vás ve vašem vlastním zájmu vyzývám, abyste to akceptovali a zřekli se podle tonů“. Tou dobou jsem navštívil také slavnostní program „Tajlan, tajlan vyřič“ se zpěvkou Světlanou Nalepkovou a klavírnou Martinem Zákavským. V roce 1948 už si Vladimír Jandl prosadil schůzku svého nového programu s Rutenem pro pražskou věku – ten už byl považován i pro starší publikum. Tou dobou jsme se

Jan Vodkaniš: jak to bylo s tím novým vřepem?

také sešli po scéně letech se Skoumalcem v programu „Větrník pompatých dvojic“ v pražském Janace klubu. A patřičku na závěr: můj poslední zakázaný program byl – kde jinde než v Olomouci, 15. listopadu 1989. A teď budu přivít v Olomouci vystupovat na listopadové výročí. To jsou ta kola dějin...

■ Jak to pro vás vypadalo v listopadu 1989? Co jste zrovna dělal?

17. listopadu jsem viděl, že moje žena a syn jsou na demonstraci. Já neviděl, druhý den jsem vstával v pět, protože jsem jel do Bratislavy na zkoušku s divadlem Gurnagu. A pokud mi o lide po cestě připadali nějakí zvláštní, přikládal jsem to své nadvysokoz. V Bratislavě toho zas tak neveděl, bývali to ochotnější ne politických aprii. Pak jsem druhý den dorazil do Prahy a měl jsem zprávy z první ruky. Můj klavírista Martin Zákavský byl zmáčený přímo na náměstí třásk... Potom jsme v pondělí 20. listopadu měli tisková v Třebči pro děti, dostal jsem tam do ruky a řekl užněl, že se program nebude, protože se sestavuje, a místo toho jsme jim přičítali provokativní umělo, které vyzývá k odporu vlády – a pamatuje si na tu mlhavou bránu v obchůdkách užněl, jak jsme to četli. Jedna na nás začala jačet – že za to ty děti nemůžu – a pak odesla, že půl roba jsme tam pak program pro děti opravdu odehráli – a dozvěděli jsme se, že nás tehdy lá skvělité udal, a pak nás pry hledalo místní štít!

■ Jaké byly ty následující dny?

Vyvešili nás tehdy vládní, mím jiné Jana Baršana a mím, na Lomou na třibnu. Já měl žup, že ti soudruzi to tam měli vytápné, ale kopák, přemákal jsem tam jak umělců! Odvážel nás tam všichni jedním autobusem, a já předpokládal, že mám mezi programem. Hci něco vyprávět, ale není aktuální barščku – ale vždy na to nedošlo. Václav Havel měl takový malý papírek, jako botičk, ale s imaci divadelního autora improvizoval 2 minuty na minutu. Až to chvíl mě jako dlouho i potřebnou gradaci a pětosem. A tak, když to už už vypadalo, že budu zvečen, abych zanechal odlehčující barščku, přišel místo mě mladý příslušník pohotovostního pluku v kompletní uniformě z hláskové třídy i s tou obnou přilbou a líbtem, aby se omávil nardou za ten masky. Na nějaké legický nebyla vhodná chvíle. Přesto mě tam druhý den zase ozvevi tím autobusem s podobným výsledkem...

■ Myslíte, že dnešní mládež by šla do ulic znovu?

Myslím, že by měli. A doporučuji jim ke sledování třeba právě ten seriál Vyprávěj, který názorně ukazuje některé zážitky dnešní mláde generaci. Jnak někdo dohlédne šiba fronta na automatičké pračky, na které lidé čekali před obchodem v mrazu přes noc venku s míhovou nášk, že se dostane alekopiň na prvníků davů, a taky spíšokovni, udělaní, podřazy v mečických vztáčk.

Martina Ciplíková
foto: Miroslav Martinovský
a archiv Jana Vodkanišova

Tedy Jan Vodkaniš v „Září“ Zlatuška Světlaku v prvním převratnickém listopadovém programu.